

זאת גוון

רמזים על פרשת השבוע

פרשת
משפטים

בס"ד

רמזים על דיני המשפטים

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִׂים לִפְנֵיהֶם" (כא א)

שמעתי ווארט יפה מהבחור היקר יאיר וינדיש ניי"ו שעדיו לגאון ולתפארת, שבמילה משפטים רמזים דיני המשפטים,

מ' - מוחזק, [ר' חיים מבריסק אמר שהוא למד ממונות וראה שמוחזק זה הכח הכי חזק שיש, כשהוא למד מוסר ראה שכעס זה המדה הכי גרועה שיש אז הוא אמר שמי שמוחזק לא צריך לכעוס, עוד דבר ששמעתי שר' שמעון שקופ זצ"ל אמר (שמעתי זאת ממור"ר הגאון ר' אליהו משקובסקי זצ"ל) למה לא אומרים 'מחזיק' אלא 'מוחזק'? והשיב כי הכוונה היא מי שמוחזק בעיני אנשים, ולכאור' יש להמשיל לאבא שהולך ברחוב והילד מחזיק לו את הכובע, האבא הוא המוחזק למרות שהילד הוא המחזיק].

ש' - שורא,

פ' - פשרה, ובעל הטורים כתב שהמילה משפטים ר"ת - "הדיין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט", [במאמר המוסגר: שאלנו פעם, במשנה כתוב: "העולם עומד על הדין, על האמת ועל השלום", ויש לשאול דאמנם מובן ש'שלום' איננו האמת, אם ראובן טוען שלוה משמעון מאה נח ושמעון טוען שלא לוה, עושים פשרה ויחלוקו, זה וודאי לא האמת, אך מדוע 'דין' איננו אמת? וביארנו בזה בס"ד ביאור ואכמ"ל].

ט' - טענינן ליתמי וללקוחות, ידוע הויכוח באחרונים האם זה תקנה או משהו אחר, י' - יחלוקו,

מ' - יהא מ'ונח עד שיבוא אליהו, עד כאן הרמז.

הבחור הנ"ל שאל למה לא כתוב כל דאלים גבר וביאר דהנה יש חקירה האם 'כל דאלים גבר' זה 'סילוק' של הדיינים, לפי זה אין כזה 'דין' ועל כן לא מרומז ואם זה 'הכרעה' ביאר שזה מרומז במילים של הפסוק "אשר תשים לפניהם".

התקשיתי היכן רמזים כאן עוד דינים כמו - 'חזקה', 'רוב' ו'מרא קמא',

ולכא' יש לומר, ד'חזקה' לא קשורה לדיני ממונות דווקא, דזהו דין בכל התורה כמו איסורים וערוה, לעומת הדינים הנ"ל כמו 'פשרה' וכו' שהם מיוחדים רק במשפטי הממון, לגבי 'רוב' גם כן יש לומר כן, שהרי בכל דבר הולכים אחר הרוב ואדרבה בממונות יש מחלוקת אי אזלינן בתר רובא, לגבי מרא קמא יש לומר על פי הקונטרס הספיקות דחוקר האם זה מדין חזקה קמייתא דאיסורים, או שזה סוג של מוחזק גרוע ממוחזק רגיל, דאם זה חזקה התשובה היא כמו בחזקה ואם זה מוחזק גם כן אתי שפיר כנ"ל,

לגבי 'מיגור', לכאור' מכיון שמיגור זה סברא (מה לי לשקר) ואין לזה מקור מן התורה לא צריך להיות מרומז, לגבי 'הפה שאסר', לפי הצד שזה מועיל מתורת 'מיגור' לא קשה כנ"ל, ועכ"פ גם בזה כתוב בגמ' שזה סברא - "הוא אסרה הוא שרי לה", [וייעוי' במחנ"א הל' איסורי ביאה פי"ח אין מקבלין דבריו של אדם לחצאין].

סו"ס

כל הקונה עבד עברי בקונה אדון לעצמו

"כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֶבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבִשְׁבַעַת יֵצֵא לְחֻפְשֵׁי חָנָם" (כא ב)

הגמרא בקידושין (דף כ:) כל הקונה עבד בקונה אדון לעצמו, מסופר שר' ישראל מסלנט זצוק"ל בסוף ימיו היה חלש מאוד, הביאו לו משרת ולבסוף הוא שירת את המשרת, חשבתו אולי זה מתאים רק כלפי בורא עולם, הקב"ה אומר עבדי הם, הקב"ה קונה את עם ישראל, "כי לי בני ישראל עבדים" והוא מתנהג עמנו לא פחות ממה שמצווה עלינו להתנהג כלפי העבד.

מה בגליון?

רמזים על דיני המשפטים

מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות'

טוב שברופאים לגהינם'

גניבה וגזילה

פועלי ישועות

להיות 'איש' קדוש

השקר - מרחיק את האדם מהקב"ה

שבת - שבידת הגברא

עבודת השם בשם כל ישראל

חודש אדר

מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות'

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקמה המכה רק שבתו ימן ורפא ורפא" (כא יט)

חז"ל דרשו מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות,

יש מעשה חסידי שיהודי היה זקוק לרפואה וכל הרופאים שהלך אליהם לא גילו מה יש לו וכיצד להמציא לו מזון, פגש את החבר שלו שהיה חסיד ושח לו את מצבו, שאלו החבר החסיד, האם היית כבר אצל הרבי'ה שלי? בהתחלה הוא זלזל, אבל אחרי שיכנועם רבים הצליח החבר החסיד להביא אותו אל הרבי'ה, החולה נכנס והחסיד נשאר בחוץ, לאחר שיצא החולה שאל אותו החבר החסיד, מה הרבי'ה אמר? והוא ענה לו: הרבי'ה שלך אמר שטויות, הוא שלח אותי לרופא פלוני, אמר החסיד: 'נו, בוא ונלך אליו', אמר לו החולה, כבר הייתי אצלו לפני שבועיים ולא יכל לעזור לי כלום, אמר החסיד: 'אין כזה דבר, בוא נלך אליו שוב', לאחר שיכנועם רבים הסכים ללכת שוב, כאשר הגיע לרופא אמר לו: "תבדוק אותי פעם נוספת" ואכן הלא יאומן קרה והצליח לרפאותו,

לאחר המופת הגלוי שראה בעיניו הוא נכנע וחזר אל הרבי'ה ושאל אותו איך זה יכול להיות שהרופא מקודם לא הצליח ועכשיו כן? ענה לו הרבי'ה ואמר: 'מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות' - כשאמר מכאן הצביע על עצמו כאומר בכח התורה יש לרופא את הכח לרפאות והדבר אינו תלוי אלא בחכמי התורה. עד כאן המעשה.

חשבתי לרמז שהמילה 'מכאן' בגימ' 111, שזה בגימ' אל"ף, הרומו לאלופו של עולם, דהרפואה תלויה בבורא עולם, [א.ה. כמדומה הבאנו במקום אחר מהבעש"ט שכל הרפואה תלויה בא' של ויקרא ויש לבדוק]

"ורפא ירפא", פ"ר דינים קשים הא' היא שמצילה את החולה,

הראשי תיבות - ו"י, השם י"ו שמועיל לשמירה בדרך (תחילת השם 'יה"ך סופי תיבות 'כי מלאכיו יצוה לך לשמרך וגו'), וכן בגימ' אי"ה והרבה דברים, גם ניקוד קמץ בגימ' 16,

סוף

'טוב שברופאים לגהינם'

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקמה המכה רק שבתו ימן ורפא ורפא" (כא יט)

חז"ל אומרים: "טוב שברופאין לגהינם" (קידושין פב:),

בביאור אימרת חז"ל זו מצאנו בכתבי זקנינו ה"בית אברהם" מלוצק (תל אביב) שמבאר כך:

בתשובה יש שתי רפואות: האחת, "ושב ורפא לו" כדאיתא במגילה (דף יז ב) ההוא - לאו רפואה דתחלואים היא, אלא רפואה דסליחה היא. ויש עוד רפואה "המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו" (ראש השנה יז א), אבל במקרה זה הרופא יורש גהינם שמלבין פני חבריו ברבים, וזה "טוב שברופאים לגהינם" (קידושין פב א). ע"כ דבריו הקדושים.

נביא כאן ג' סיפורים והסברים נוספים לאימרה זו:

סיפור א' - סיפור הגאון ר' יהודה עדס שליט"א [שד' ישלח לו רפואה שלימה בתושח"י], שהיה פעם אצל רופא ואחרי הטיפול שאל אותו הרופא למה כתוב אצלכם שטוב שברופאים לגהינם? ענה לו הרב עדס: "מה קשה?! אמר הרופא: "זהו התירוץ הכי טוב ששמעתי אי פעם", כלומר: הם יודעים יותר טוב מכולם שזה

[...]

סיפור שני - סיפור המגיד הצדיק ר' יענקל'ה גלינסקי זצ"ל כשטופל פעם על ידי רופא ואחרי הטיפול שאלו מה פשר מאמר חז"ל זה, אמר לו ר' יענקל'ה זצ"ל: "אל דאגה לא דיברו עליך, דיברו על 'טוב' שברופאים..."

סיפור שלישי - הגרשז"א זצ"ל אמר פעם, שבתפילת שמונה עשרה יש ח"י ברכות, ואחת מהם היא ברכת רפאינו, טו"ב בגימ' 17, הרופא יכול לחשוב בטעות שאת הברכה הזו לא צריכים כל כך, מי שרחמנא ליצלן חושב כך דינו לגהינם.

סוף

גניבה וגזילה

"אם המצא תמצא כידו הגנבה משור עד תמור עד ששה חיים שנים ישלם" (כב ג)

דרשו חז"ל "חיים ולא מתים", מכאן ששינוי קונה ולכן הגנב לא יכול להשיב את החפץ הנגנב כשנשתנה,

אחד הדברים שמוציאים בהרבה מקומות את המושג שא' כולל בשני,

הדוגמא שבה אנו רואים שהתורה מתייחסת כך, דין קם ליה בדרבה מיניה שלא מענישים יחד עם עונש מיתה גם עונש אחר שנפטר על ידי העונש הגדול, דהיינו שהעונש הגדול כולל בתוכו את הקטן ובכלל מאתיים מנה,

והנה יש לאו של "לא תגנוב" (בגניבת ממון) וצריך להשיב את הגניבה עם כפל - 'חיים שנים ישלם' ואם נשתנה לא ישיב כנ"ל אלא דמים ישלם, אותו דין ששינוי קונה יש גם בגזילה "אשר גזל" - כעין שגזל ישיב ואם לאו דמים משלם ויש לחקור האם כל גניבה היא מין ממיני הגזילה שיש בה תוספת חומרה ולכן משלם כפל, או שזה משהו אחר,

לעיקרון הזה התעוררנו מתוך דברי המהר"ל ששואל, דהנה יש ד' דרגות בבריאה: דומם, צומח, חי, מדבר ועליהם הוסיפו את המין החמישי - יהודי, ויש לדון האם 'צומח' זה 'דומם' בתוספת כח צמיחה וכן לגבי 'חי' האם הוא דומם עם כח חיות וכן ב'מדבר' האם זה בהמה עם שכל, אותו דבר לגבי 'יהודי' האם הוא גוי בתוספת נשמה ישראלית,

ולפשוט את השאלה מביאים ראייה פשוטה, צמח שנתלש מן האדמה לאחר זמן קצר נובל, בשונה משאר דומם כאבן וכדו', רואים שזה לא 'דומם' עם כח צמיחה, אלא משהו אחר ושונה בכל המהות, המסקנה לפי זה היא שישראל זה לא גוי עם נשמה, אלא מהות אחרת לגמרי.

יש דוגמת ראייה בגמ' אלו מציאות שכתוב שם שאם אדם ראה ככר ולקח קודם יאוש עובר בלא תגזול, שאל ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל את הבריסקער'ב זצ"ל מדוע עובר ב"לא תגזול", הרי הבעל הבית לא ידע שנגנב ממנו ו"לא תגזול" זה דוקא כשגזול שלא בסתר, אבל כאן זה בסתר מהבעלים שלא יודע שלקחו ממנו, זה לכאור' היה צריך להיות "לא תגנוב"?

ענה הבריסקער'ב שב"לא תגנוב" כתוב "מבית האיש" ומרשות הרבים אין "לא תגנוב" וכיון שכאן לא שייך "לא תגנוב" לכן עוברים ב"לא תגזול", רואים שה"לא תגנוב" הוא תוספת על ה"לא תגזול" וכל מי שגונב עובר גם ב"לא תגזול",

[ויעוין עוד בקובץ שיעורים להגרא"ו בריש פרק מרובה שדן בענייני גניבה וגזילה האם לומדים את פרטי הדינים זה מזה].

סוף

פועלי ישועות

"מְכַשְׁפָּה לֹא תִתְּיָה" (כב יז)

הנצי"ב אומר שאפילו כותית, אפילו שבני נח לא מוזהרים על הכישוף. לכאורה יש להעיר שהרי מצווים על אמונה וכשפים מכחישים פמליה של מעלה, וצ"ב.

והנה הרמב"ן שואל בהרבה מקומות כתוב "מות יומת" ולא כמו שכתוב כאן "לא תחיה",

מתרץ הרמב"ן שבכל הדברים יש מצווה להרגם, וכאן הוזהרו בלאו, לא לחיות אותה ומבאר הרמב"ן וזה לשונו: "כי החמיר בה להזהיר אותנו בלאו שלא נחיה אותה. והטעם, מפני שהיא טמאת השם רבת המהומה והשוטים נפתים אחריה החמיר בה בלאו, וכן בכל מרובי התקלה, כגון שאמר במסית ולא תחמול ולא תכסה עליו (שם יג ט), ואמר ברוצח ולא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא רשע למות (במדבר לה לא)", עכ"ל. כלומר איסור לאו יותר חמור ממצות עשה, כשכתוב מות יומת זה יותר קל ולא תחיה יותר חמור ואמנם זה דין על בית דין, לא כמו בעמלק,

מבואר כאן שהחשש מכישוף וכו' זה משהו גדול ושצריך מאוד להזהיר עליו ועל כן מן הראוי להרחיב בנושא הזה, בדור הזה אנשים מחפשים ישועות, עתידות, סקרנים לדעת מה יהיה וכו', צריך לדעת שכמו שיש 'רוח הקודש' יש גם להבדיל 'רוח הטומאה', 'יעו' בדרך השם פרק ה' ובעוד מקומות שיש כוחות טומאה וצריך לדעת שיש את זה גם היום, גם בזמנינו יש אמנם רוח הקודש ולעומת זה יש גם רוח טומאה וצריך לדעת כדי להתרחק מזה,

שמעתי מהחברותא - הרב שם טוב ז"ל שבתחילה ניסה להתקרב אל עושי ישועות עד שגילה שיש מהם שפועלים עם כוחות טומאה וצריך להיזהר מהם, שמעתי עוד שיש מושג שלישי רוח שאיננה לא של טומאה ולא של קדושה, סיפר לי ידידי הרה"ג הרב שטרנבליץ שליט"א שיש לו שכן בחור שרואה עתידות וכן שמעתי מהגאון ר' משה קופשיץ זצ"ל שאמר שיש כזה דבר שהוא לא רוח הקודש וגם לא רוח טומאה, שמשמים מראים להם דברים, עוד צריך לדעת לגבי אלו האנשים שמתעסקים עם קמיעות, שזה לא פשוט, בפרט האנשים שכותבים את הקמיעות לפעמים ניזוקו מזה, אפילו שהכל נעשה בקדושה, כמו ששמעתי פעם מר' משה שפירא זצ"ל שהיו שרצו לעשות פולסא דנורא, והזהירם שאם זה לא מועיל על אותו אדם זה חלילה יכול לפעול על מי שעשה זאת, עוד ידוע על א' מפוסקי הדור הקודם שכמה מילדיו לא זכו לזש"ק ואמר שהוא חושב שבזמן שהקימו בריכה מעורבת בירושלים ועשו פולסא דנורא והוא היה אחד האברכים שהשתתפו בזה ומשלם על כך,

עוד נקודה - היה מקובל גדול ר' נסים מויאל זצ"ל, סיפר לי ידידי הרה"ג ר' אלחנן ז"ק שליט"א שהי' מאוד קשור וקרוב אליו, היה להם קשר מיוחד, הוא אמר לו פעם, שלראות (את העתיד וכו') הוא רואה את הכל, אבל לשנות דברים, הוא אמר, שהצליח בכל חייו לשנות פעמים בודדות בלבד, גם את זה צריכים לדעת שבסופו של דבר לשנות רק הקב"ה יכול - ועם תפילה,

❦

להיות 'איש' קדוש

"וְאִנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי וְכִשְׁר בְּשִׁדְה טְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ לְקֶלֶב תִּשְׁלַחוּן אֹתוֹ" (כב ל)

ישנה אימרה של הרבי מקוצק זצוק"ל זיע"א ולכאורה מה שהתכווין יבואר על פי סיפור,

היה אדמו"ר אחד שהכריז שמי שיבוא לספר לו מה הוא מבקש מהשם, הוא יגיד מה הקב"ה ענה לו, אחד החסידים ניגש ורצה לספר לאדמו"ר מה ביקש, אך האדמו"ר עצר בעדו ואמר לו: אני אגיד לך גם מה ביקשת, אתה אמרת לקב"ה כך: "רבש"ע אתה יודע שאני מאוד רוצה לעבוד אותך, לעשות מצוות, אבל יש לי קושי גדול בפרנסה ובשלום בית ובחינוך הילדים וטרדות והלוואות וכו' הכל בלאגן, רבש"ע בוא נעשה 'עסק', אתה תשים לי בבנק מספיק כסף וחופץ מזה כל חודש סכום הגון ושכל הילדים יתנהגו טוב ולא יהיו חולים ואני מבטיח לך רבש"ע, אני כבר אהיה חצי שעה לפני שחירת כל בוקר בבית כנסת וכל היום וכו',

החסיד התלהב, ושאל האם הרבי יודע לומר לי מה השם ענה, אמר לו האדמו"ר: הקב"ה ענה ואמר - "מלאכים יש לי מספיק בשמים, אני צריך 'אנשים' עם הקשיים והנסיגות והבעיות ושיש להם בלי סוף סיפורים ובתוך זה הם עובדים אותי ולומדים את התורה ושמחים בהשם",

אולי זה "אנשי קודש תהיון לי", לא מלאכים, אנשים, כבודו מלא עולם אבל רצונו שיהיה מכאן עבודת השם.

בעניין זה יש להביא ממה שכתב הרמ"ע מפאנו רמז נפלא על פסוק אחר המובא בפרשתינו - "כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֶׁנֶּאֱדָר לְבִן תַּחַת מַשְׂאוֹ וְחֵדְלָתָ מֵעֹזב לוֹ עֹזב תַּעֲזֹב עִמּוֹ" (כג ה), "כי תראה" - כשתתבונן תראה, "חמור שונאך" - שהחומר הוא השונא הכי גדול שלך, "רובץ תחת משאו" - ממאן להתאמץ ולעבוד את השם, "וחדלת מעזב לו" - אל תטעה שהדרך היא להתנתק מהחומר, לא, זו לא דרך, אלא - "עזוב תעזוב עמו" - לעבוד את השם ביחד עם הגוף.

❦

השקר - מרחיק את האדם מהקב"ה

"מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחַק וְנִקְי וְצַדִּיק אֵל תִּתְּרָג פִּי לֹא אֶצְדִּיק רָשָׁע" (כג ז)
שמעתי מאדמו"ר הרה"צ זצוק"ל הרבה פעמים מה ששמע אביו ה"בית אברהם" מלוצק (תל אביב) זצוקללה"ה:

"מדבר שקר - תרחק", כלומר, על ידי השקר מתרחקים מהרבש"ע, זה לשון קדשו: "מדבר שקר" פון ווארט [ממילה של] שקר תרחק מהשי"ת.

❦

שבת - שבידת הגברא

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחַמְרְךָ וְיִנְפֹשׂ בֶּן אִמְתֶּךָ וְהַגֵּר" (כג יב)

שבת זה דין שבידת בגברא, ובזה מתרצים האחרונים (יעוין ב"משמרת חיים") את הקושיא לפי הצד שיש שליחות לעכו"ם לחומר ולמה אמירה לעכו"ם בשבת זה רק איסור דרבנן? והתשובה היא שסו"ס הרי מתקיים כאן "למען ינוח" - בגברא,

ידוע שהחזו"א מחלק בין הדין של הגמ' ב"ק שהמעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו חייב ולד' הרשב"א החיוב מדין אדם המזיק ומצד שני בשבת (דף קכב) כתוב שמותר מדאורייתא להעמיד בהמה לאכול ולא חייבים על קצירת העשבים. והחילוק בין מלאכת שבת - קוצר, לבין אדם המזיק, ביאר החזו"א (או"ח סימן לו) שבנוק שנואי לפני המקום הנזק ואילו בשבת שנואי לפני המקום טורח האדם במלאכת חול.

ידידי היקר הרב הגאון ר' צבי גליק שליט"א ביאר את החילוק שבנזיקין החיוב על התוצאה ולא על מעשה ובשבת לא כך, ואפילו שבשניהם צריך גם תוצאה וגם מעשה אבל השאלה היא מה העיקר,

עבודת השם בשם כל ישראל

"וְעַבְדְּתֶם אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּבְרַךְ אֶת לַחֲמֶךָ וְאֶת מִימֶיךָ וְהִסְתַּחֲתִי מִחֶלְאֵי מִקְרָךְךָ" (כג כה)

פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד,

אמר הרבי מקוצק שכל הדברים שבקדושה צריך לעשות אותה בשם כל ישראל, משא"כ בגשמיות כל אחד עושה לעצמו אפילו שאוכלים רבים ביחד,

שמעתי מפי קרוב משפחה שכל דבר שעושה הוא עושה בשם כל ישראל, זו הנהגה יפה לכאורה, אך כמובן שלמעשה על כל אחד יש לשאול אם זו דרך נכונה ומתאימה לו לפי דרגתו,

חודש אדר

"משנכנס אדר מרבין בשמחה"

שמעתי מאחד המגידים דבר מאוד עמוק, מה המעלה של 'משנכנס' ? מה הכוונה ? וביאר שאדם צוחק כשרואה דבר משונה זה גורם לשמחה, "צחוק עשה לי אלקים, כל השומע יצחק לי", פורים זה 'נהפוך הוא', זה השיא של הצחוק,

'יצחק' לשון עתיד, כי רק לעתיד לבוא אז "ימלא שחוק פינור" כשנראה איך שהכל הפוך ממה שהיה נראה כאן בעולם הזה, אבל אצל 'שמעאל' כתוב 'משחק' כי אצלו כעת הכל משחק, כמו שהסטייפער אמר על הפסוק 'וראית את אחוריו' שרק לאחר מעשה מבינים הכל,

חשבתי לפרש, צחוק בגימ' 204, ד"ר, בגימ' 204,

זה מסמל את ההבדל בין ד' אחד לאל אחד, (וזה מה שקראנו בסוף פרשת בשלח "מלחמה לד' בעמלק מדר דר" זה מלחמת ישראל בעמלק ובהמן - בא כוחו) לכן 'דר' בגימ' צדיק,

הקב"ה נקרא אדיר במרום, דר במרום, חודש אדר לשון א' דר, הקב"ה - א' (אלופו של עולם), דר,

יביא לנו השם יתברך שמחה אמיתית להושיענו מכל הצרות.

דברים בעניני חודש אדר [שנכתבו על תוכן דברי

קדשו של ה"אור פני יהושע" מגאלנאטא הי"ד]

בפרשת משפטים חלק הראשון חידש רבינו זללה"ה חידוש גדול וזה לשונו: "ההכנה שעשו באדר נחשב להם כמצוה ממש כי בשמחה התנדבו ובאמת. ומקדם מסוגל חודש זה שהיה ההכנה והמחשבה כמעשה. בניסן נברא העולם וכו'".

עומק כוונתו נראה דכשם שבר"ה של א' בתשרי מצאנו שקודמים לו ימי הרחמים והרצון של אלול כך גם בניסן שבו נגאלו אבותינו ובו אנו עתידים ליגאל במהרה בימינו שבו נברא העולם והוא ראש חדשים, גם לו נתכנה הכנה דהיינו חודש אדר,

והנה ידוע בשם האר"י הק' שכיפורים (מלשון יוה"כ) הוא כ..פורים וכנודע מעלת פורים יותר גדולה שהיא משמחה ובכך

יתפרש מש"כ כי בשמחה התנדבו והיינו ענין משנכנס אדר מרבין בשמחה, ויש לדייק שאמר 'מרבין בשמחה' ולא מרבין שמחה, כלומר שכל מצוות ומעשים טובים שיעשו ראוי להיות מתוך שמחה, ועוד, לפי פשוטו משמע שכל השנה נמי מצוה גדולה להיות בשמחה אלא שבאדר מרבין, תדע שהרי גבי משנכנס אב לא אמרו שמרבין בעצבות חלילה, שכן לעצבות אין לא מקום ולא זמן בשום אופן רק ממעטין בשמחה, היינו גם שמחים אבל קצת משא"כ אדר ומובן.

ומעולם הוקשה לי מה שדרשו חז"ל על הפסוק "והיית אך שמח" לרבות לילי יו"ט האחרון של חג לשמחה, והרי כל אכין ורקין שבתורה מיעוטין הן, ושמא כיון שכל מהות השמחה הוא התרחבות וריבוי לא שייך כלל להתפרש למעט לפיכך נדרש ההיפך לרבות כעין אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות,

והנה מצאנו חילוק מסוים בין אלול לאדר שלגבי אלול מבואר בגמ' שלא מצאנו אלול מעובר ואילו גבי אדר יש לנו השתא חודש שלם מעובר, כלומר כל השנה מתעברת בגלל אדר, והרי עיבור זה באמת משום הכנה לניסן עפ"י ההלכה שפסח צריך לחול בחודש האביב, נמצא לפי הנ"ל שהכנה דאדר יותר קשה אעפ"י שבאופן השטחי נדמה ששמחה קל מראה ולפיכך ניתן לנו אדר כפול,

כזכור ראיתי פעם בספר 'בית ישראל' ששנים עשר חודשי השנה הם כנגד שבטי קה. לפי"ז אפשר אולי לבאר ענין כפילות אדר שאולי רומז על התחלקות יוסף לאפרים ומנשה, שהרי מעלתם נמי כשבטים, והנה הרי הוזכרו בלשון "כראובן ושמעון יהיו לי", א"כ נחשבים לא לסתם שבטים אלא לשבטים הראשונים, ולנ"ל הדבר מבואר דכיון שבניסן הוא התחלת השנה בו נברא העולם והם הקדמה הרי שלמעשה הם הראשונים, אמנם רק כראובן ושמעון דבפועל סו"ס ניסן הוא הראשון, היינו שבפועל ראובן ושמעון הראשונים.

ויש כאן נקודה יותר עמוקה, דרבינו ז"ל כתב גבי ניסן שהקב"ה נמלך וכו' ועלה המחשבה לרצון וכו' והרי כלפיו ית' מה לי מחשבה מה לי מעשה וכי אדם הוא להנחם חלילה ומבואר ברמב"ם שכל נבואה שהיא לטובה ודאי תקיין, נמצא אם-כן שבמחשבה כבר מונח הכל, וישראל וקוב"ה חד ונצטוו בוהלכת בדרכיו, לפיכך י"ל שגם הם מסוגלים לבחינה מעין זו וכשם שבתשובה של אלול ויוה"כ המיוסדת על קבלה לעתיד וכדברי הרמב"ם שיעיד עליו יודע תעלומות שלא וכו' ומעלין עליו כאילו כבר עשה, כך כנראה ניתן חודש שלם של אדר שאכן בו קיבלו ישראל עליהם את התורה.

והנה הקבלה של פורים למדנו מקיימו וקבלו שאמרו בגמ' קיימו מה שקיבלו כבר ולכא' הרי רק קיבלו שוב אבל היכן קיימו? אלא כנ"ל שלקבלה זו היתה בחינה של כקיימו,

אמנם שני תנאים כתב רבינו ז"ל להצלחה זו כי בשמחה התנדבו ובאמת, ושמעתי פעם בשם הרבי מקוצק זי"ע שאמר פשט הכל בידי שמים חוץ מירא"ש, שבהכל אם תבקש מן השמים ספק אם ימלאו את בקשתך חוץ מירא"ש שבוודאי ימלאו בקשתך, והנה כיון שזה כל כך קל אז למה זה בכל זאת קשה כל כך? ונראה היישוב עפ"י הפסוק קרוב השם לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ובכך אולי זכינו לבאר דברי רבינו ז"ל בשני יסודות אדר.

ויה"ר שנזכה לשמחה כפולה ומכופלת ואמיתית לנו ולכל ישראל.

השיעור נכתב ונערך מתוך ההקלטה במערכת קול הלשון

ניתן לשמוע שיעורי רמזים על סדר הפרשיות ושיעורים על עניינים בסוגיות הש"ס - דרך בנק התורה שע"י קול הלשון מספר ישיר בנק התורה : 0732951222, או בלחיצה פעמיים כוכבית במספר הרגיל: 036171111 להקיש קוד 642106 ואח"כ קוד כניסה 068068 בחירת מדור וכו' להערות או בקשה לקבל דף זה נא לפנות לכתובת מייל x0527136245@gmail.com כמו-כן ניתן להשיג את הקונטרסים על המועדים בטלפון - 0534142879 או בכתובת מייל הנ"ל